

Predmet *Jelisić*

(IT-95-10-A)

Sažetak presude Žalbenog vijeća

- tekst koji je sudija Shahabuddeen pročitao prilikom izricanja presude -

Žalbeno vijeće ovog Međunarodnog suda sastaje se danas na osnovu naloga o rasporedu koji je ovo Vijeće izdalo 28. juna 2001., a kojim je današnji dan određen za izricanje presude u predmetu Tužilac protiv Gorana Jelisića. Žalbeno vijeće će sada izreći presudu.

Kopije presude koja je u pismenom obliku sekretar će staviti na raspolaganje stranama pred kraj ove rasprave. Ja neću čitati tekst presude, osim operativnog paragrafa. U skladu sa praksom ovoga Suda, ograničit ću se na njen sažetak. Taj sažetak ne sadrži sve elemente pismene presude. Naglašavam da se jedini autoritativni opis zaključaka Žalbenog vijeća i razloga za donošenje tih zaključaka nalazi u pismenoj presudi.

Pred ovim Vijećem nalaze se dvije žalbe: jedna koju je izjavila optužba, i jedna koju je izjavio Goran Jelisić. Do njih je ovako došlo:

Gospodin Jelisić optužen je za krivična djela genocida, kršenja zakona i običaja ratovanja i zločine protiv čovječnosti, počinjena u maju 1992. u opštini Brčko u sjevero-istočnom dijelu Bosne i Hercegovine.

U predraspravnoj fazi, strane su postigle sporazum o činjeničnoj osnovi. Dana 29. oktobra 1998. Goran Jelisić izjasnio se krivim po trideset i jednoj tački, što obuhvaća kršenja zakona i običaja ratovanja i zločine protiv čovječnosti; za tačku genocida izjasnio se da nije kriv. Postupak koji je zatim uslijedio pred Pretresnim vijećem ograničio se stoga na tačku genocida.

Suđenje je započelo 30. novembra 1998. i optužba je završila izvođenje svojih dokaza 22. septembra 1999. Pretresno vijeće obavijestilo je strane da će donijeti presudu na osnovu pravila 98 *bis* (B) Pravilnika. To pravilo glasi: "Pretresno vijeće donosi oslobađajuću presudu na prijedlog optuženog ili *proprio motu* ako zaključi da nema dovoljno dokaza da bi ga osudilo po toj optužbi odnosno optužbama." Optužba je podnijela zahtjev da se odluka Pretresnog vijeća odgodi dok se optužbi ne dade prilika da iznese svoje argumente.

Dana 19. oktobra 1999. Pretresno vijeće je objavilo svoju usmenu presudu. Pisani razlozi, zajedno s izricanjem kazne, uslijedili su 14. decembra 1999. Vijeće je zaključilo da postoji "nerazdvojna" veza između zahtjeva optužbe da je se saslušala i same presude, te je odbacilo taj zahtjev. Vijeće je Gorana Jelisića osudilo za tačke u kojima se tereti za kršenja zakona i običaja ratovanja i zločine protiv čovječnosti, za koje se izjasnio krivim. Izrečena mu je jedinstvena kazna od 40 godina zatvora. Oslobođen je optužbe po tački za genocid na osnovu pravila 98 *bis* (B) Pravilnika.

Obje strane su izjavile žalbu: optužba na oslobađajuću presudu po tački genocida, a Goran Jelisić na kaznu za tačke po kojima se izjasnio krivim, osporivši uz to kumulativne osude za te tačke, o čemu se govori u nastavku.

Žalba optužbe počiva na tri osnova. Prvi osnov glasi:

1) Pretresno vijeće pogrešno je primijenilo pravo time što optužbi nije dalo priliku da je se saslušala o odluci koju je Pretresno vijeće donijelo *proprio motu* na osnovu pravila 98 *bis* Pravilnika.

Drugi osnov je sljedeći:

2) Pretresno vijeće pogrešno je primijenilo pravo time što je usvojilo standard krivice van razumne sumnje presuđujući u skladu sa pravilom 98 *bis* o dovoljnosti dokaza da se izrekne osuđujuća presuda.

3) Treći osnov optužbe sastoji se od dva dijela. Prvo, Pretresno vijeće pogrešno je primijenilo pravo zaključivši da potrebno stanje svijesti za genocid u članu 4 Statuta uključuje standard *dolus specialis*, a ne širi pojam opšte namjere. Drugo, Pretresno vijeće je pogrešno primijenilo pravo i pogrešno utvrdilo činjenično stanje presudivši da dokazi nisu pokazali van svake razumne sumnje da je postojao plan da se uništi muslimanska grupa u Brčkom i drugdje unutar kojeg se, tvrdi se, uklapaju ubistva koja je počinio Goran Jelisić; osim toga, Pretresno vijeće je pogrešno primijenilo pravo i pogrešno utvrdilo činjenično stanje kad je presudilo da djela Gorana Jelisića nisu fizički izraz njegove potvrđene riješenosti da se grupa kao takva uništi djelomično ili u cijelosti, nego arbitrarne radnje ubistva koje su proizišle iz poremećene ličnosti.

Optužba je zatražila da se predmet vrati na novo suđenje pred pretresno vijeće u drugačijem sastavu.

Protivžalilac Goran Jelisić iznio je sljedeće žalbene osnove:

- 1) Pretresno vijeće pogriješilo je izrekavši kumulativne osude.
- 2) Pretresno vijeće pogrešno je utvrdilo činjenično stanje i pogrešno primijenilo svoje diskreciono pravo prilikom odmjeravanja kazne.

Za ovaj drugi žalbeni osnov, argumenti protivžalioca uključuju sljedeće:

- kazna koju je Pretresno vijeće izreklo za tačke po kojima se on izjasnio krivim pogrešno je uzela u obzir dokaze optužbe iznesene na njegovom suđenju za genocid;
- Pretresno vijeće je neosnovano izreklo dvostruku osudu za tačke 16 i 17 (koje se odnose na smrt dvojice braće) iako se optužnicom tereti za samo jedno ubistvo;
- nepostojanje priznate skale kazni;
- Pretresno vijeće nije prihvatilo da je kajanje protivžalioca istinsko;
- Pretresno vijeće nije uzelo u obzir da protivžalilac nije bio zapovjednik;
- Pretresno vijeće nije na primjeren način uzelo u obzir ulogu protivžalioca u širem kontekstu sukoba u bivšoj Jugoslaviji;
- Pretresno vijeće trebalo je, a nije, uzeti u obzir opštu praksu izricanja kazni zatvora na svim sudovima bivše Jugoslavije;
- Pretresno vijeće nije na nikakav način nagradilo njegovo potvrdno izjašnjavanje o krivici;
- Pretresno vijeće nije uzelo u obzir njegovu suradnju s optužbom;
- Pretresno vijeće nije na odgovarajući način uzelo u obzir njegovu mladu dob.

Protivžalilac je zatražio da mu se kazna smanji. Kad je riječ o kumulativnim osudama, on je zatražio da mu se osude za ono što smatra manje teškim krivičnim djelom ukinu.

Sada ću ukratko iznijeti nalaze Žalbenog vijeća.

Prvo, žalba optužbe. Što se tiče prvog žalbenog osnova, Žalbeno vijeće zaključuje da optužba ima pravo da je se sasluša o pitanju da li su dokazi bili dovoljni da se izrekne osuđujuća presuda. Činjenica da je Pretresno vijeće imalo pravo da presudi *proprio motu* na osnovu pravila 98 *bis* (B) ne oslobađa ga normalne dužnosti sudskog tijela da prije toga sasluša stranu čija prava mogu biti narušena odlukom koju donosi.

Kad je riječ o drugom žalbenom osnovu optužbe, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće pogriješilo u primjeni testa za utvrđivanje da li su dokazi optužbe nedovoljni da se izrekne osuda. Ispravan test je: da li postoje dokazi na osnovu kojih bi se (ako se prihvate) razumni presuditelj činjenica *mogao* uvjeriti van razumne sumnje da je optuženi kriv za konkretnu optužbu o kojoj je riječ.

Što se tiče prvog dijela trećeg žalbenog osnova optužbe, Žalbeno vijeće nalazi da je namjera koja se traži namjera da se uništi, djelomično ili u cijelosti, nacionalna, etnička, rasna ili vjerska grupa jednim od zabranjenih djela nabrojanih u članu 4 Statuta. Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće mislilo na tu namjeru kad je govorilo o *dolus specialis*. Žalbeno vijeće nadalje smatra da postojanje plana ili zvanične

politike nije element pravnog bića krivičnog djela genocida, iako on može biti od pomoći prilikom dokazivanja.

Što se tiče drugog dijela trećeg žalbenog osnova optužbe, Žalbeno vijeće zaključilo je da je to što je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo standard iz pravila 98 *bis* (B) dovelo do netačne procjene dokaza. Međutim, u okolnostima ovog predmeta, Žalbeno vijeće ne smatra da bi bilo prikladno ukinuti oslobađajuću presudu i vratiti predmet na daljnji postupak.

Što se tiče prvog žalbenog osnova protivžalioca, Žalbeno vijeće smatra da su kumulativne osude i po članu 3 i po članu 5 dopustive.

Žalbeno vijeće sada dolazi do drugog žalbenog osnova protivžalioca: Kad je riječ o tačkama 16 i 17 optužnice, protivžalilac se izjasnio krivim za ubistvo samo jednog od braće Huse i Smajila Zahirovića. Pretresno vijeće je pogriješilo kad ga je osudilo za ubistvo obojice. Međutim, budući da je žalilac osuđen za 12 ubistava, po mišljenju Žalbenog vijeća, ova pogrešna osuda ne utječe na odmjeravanje kazne.

Što se tiče tvrdnje protivžalioca da je Pretresno vijeće pogrešno primijenilo svoje diskreciono pravo kad je odmjerilo kaznu, izneseno je, kao što smo već napomenuli, nekoliko podosnova. Nalazi Žalbenog vijeća o svakom od podosnova neće biti ovdje izneseni. Međutim, Žalbeno vijeće zaključilo je da pravilo 101 (A) Pravilnika predviđa da "osoba proglašena krivom može biti osuđena na kaznu zatvora, uključujući i doživotnu kaznu zatvora". Prema tome, Pretresno vijeće ima diskreciono pravo da izrekne doživotnu kaznu zatvora. Pretresno vijeće takođe uživa široko diskreciono pravo u vezi toga koje će faktore razmotriti prilikom odmjeravanja kazne i koju će im težinu pridati. Općenito uzevši, Žalbeno vijeće zaključilo je da protivžalilac nije pokazao da je došlo do greške u korištenju diskrecionog prava Pretresnog vijeća.

Sada ću pročitati dispozitiv.

IV. DISPOZITIV

- (1) Žalbeno vijeće jednoglasno usvaja prvi osnov žalbe optužbe.
- (2) Žalbeno vijeće većinom glasova (sudija Pocar glasao je protiv) usvaja drugi žalbeni osnov optužbe.
- (3) Kad je riječ o trećem žalbenom osnovu optužbe -
 - (i) Žalbeno vijeće jednoglasno odbija žalbu optužbe u onom njezinom dijelu u kojem se odnosi na pogrešnu primjenu prava od strane Pretresnog vijeća prilikom primjene izraza *dolus specialis*;
 - (ii) Žalbeno vijeće većinom glasova (sudija Pocar glasao je protiv) usvaja sve druge aspekte trećeg žalbenog osnova optužbe.
- (4) Međutim, Žalbeno vijeće većinom glasova smatra (sudija Shahabuddeen i sudija Wald glasali su protiv) da, u okolnostima ovog predmeta, nije primjereno naložiti da se predmet vrati na daljnji postupak, i ne ukida oslobađajuću presudu.
- (5) Žalbeno vijeće jednoglasno odbacuje prvi žalbeni osnov protivžalioca.
- (6) Kad je riječ o drugom žalbenom osnovu protivžalioca -
 - (i) Žalbeno vijeće jednoglasno zaključuje da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je protivžalioca proglasilo krivim za dva ubistva po tačkama 16 i 17 druge izmijenjene optužnice kad se on u stvari izjasnio krivim za samo jedno od ubistava;
 - (ii) Žalbeno vijeće jednoglasno odbacuje druge aspekte drugog žalbenog osnova protivžalioca.

(7) Žalbeno vijeće jednoglasno potvrđuje kaznu od 40 godina zatvora kao što ju je izreklo Pretresno vijeće.

(8) U skladu sa pravilom 103 (C) Pravilnika, protivžalilac će ostati u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne organizira njegov transfer u državu u kojoj će odslužiti kaznu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, s time da se engleski tekst smatra mjerodavnim.

Mohamed Shahabuddeen, predsjedavajući
Lal Chand Vohrah
Rafael Nieto-Navia
Patricia M. Wald
Fausto Pocar

Dana 5. jula 2001.
U Hagu, Nizozemska

Sudija Nieto-Navia ovoj presudi dodaje izdvojeno mišljenje.

Sudija Shahabuddeen, sudija Wald i sudija Pocar ovoj presudi dodaju djelomično protivna mišljenja.